

TILSYNSMODEL

ISHØJ KOMMUNE

Tilsynsmodellen er udviklet af en arbejdsgruppe med deltagelse af dagtilbudsledere og Center for Dagtilbud og Uddannelse, og med hjælp fra Hanne Kathrine Krogstrup som har været tilknyttet arbejdet med udviklingen af tilsynsmodellen. Hanne Kathrine Krogstrup er professor i evaluering og organisationsudvikling ved Institut for Kultur og Læring ved Aalborg Universitet. Udviklingen af tilsynsmodellen er løbende drøftet med dagtilbudslederne.

Ishøj 2021

INDHOLDSFORTEGNELSE

Tilsynets grundlag og udgangspunkt.....	2
Ramme for det pædagogiske tilsyn med dagtilbud i Ishøj Kommune.....	3
Tilsynets overordnede elementer.....	4
Tilsynselement 1: Et fundament af fokusområder der er fælles for alle dagtilbud.....	5
Tilsynselement 2: Dagtilbuddets egne fokusområder.....	9
Tilsynselement 3: Dialog med forældrebestyrelserne om forældresamarbejdet.....	12
Tilsynselement 4: Et særligt fokusområde.....	13
Afrapportering.....	14
Tilsyns-/Handlingsdialog og handleplan.....	15
Understøttende dialogmøder og opfølgingsmøde.....	16
Uanmeldt besøg.....	17
Det afsluttende møde.....	18
Særligt om dagplejen.....	20
Uanmeldt skærpet tilsyn.....	21
Litteratur.....	22

TILSYNETS GRUNDLAG OG UDGANGSPUNKT

Et udviklingstilsyn med fælles afsæt

Ishøj Kommunes dagtilbud arbejder målrettet og systematisk med kvalitet i dagtilbud. Det gør vi, fordi vi ved, at dagtilbud af høj kvalitet har en væsentlig betydning for, hvordan børn klarer sig senere i livet. Det kommunale tilsyn skal bidrage til at understøtte og kvalificere dette arbejde. Tilsynet bygger på gældende lovgivning, det nationale pædagogiske grundlag, den pædagogiske læreplan, Ishøj Kommunes Børne- og Ungepolitik og strategi for dagtilbudsområdet og ikke mindst Ishøj Kommunes kvalitetsparametre for dagtilbud.

Det pædagogiske tilsyn i Ishøj Kommune tilrettelægges som et udviklingstilsyn, der har til formål løbende, at styrke kvaliteten i kommunens dagtilbud. Udgangspunktet for tilsynet er, at understøtte en kontinuerlig videreudvikling af det enkelte dagtilbud, såvel som dagtilbudsområdet generelt ved at lære af de indsigter som fremkommer i tilsynet på tværs af dagtilbuddene.

Tilsynsteam

Tilsynet foretages af konsulenter ansat i Ishøj Kommune – Center for Dagtilbud og Uddannelse (CDU). Det er den ledende konsulent som leder tilsynet, og som sammensætter tilsynsteamet. Udvælgelse af fokusområder, indsamling af data, vurdering af kvalitet samt afrapportering foregår efter samme metoder for alle dagtilbud. På den måde sikres der størst mulig uvildighed og armslængde. Samtidig er det væsentligt, at tilsynsteamet har fokus på egen uærbødighed, fordomme og forforståelser af hvordan tilstanden er og/eller bør være, samt have fokus på, ikke at forelske sig egne hypoteser, for på den måde, at tilgå tilsynet med en uvildig undersøgende og nysgerrig tilgang (Cecchin. G. et al. 2012). Forud for hvert tilsyn drøfter centerchefen for Dagtilbud og Uddannelse vigtigheden af uvildighed overfor opgaven med tilsynsteamet.

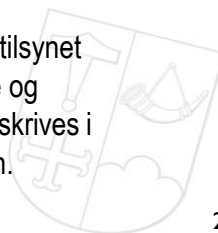
Det pædagogiske tilsyn er en del af det samlede tilsyn

Det pædagogiske tilsyn er en del af det samlede tilsyn med kommunens dagtilbud. Udover det pædagogiske tilsyn består tilsynet også af løbende ledelsestilsyn, data fra kvalitetsrapporten som udgives hvert andet år, økonomisk tilsyn, Arbejdstilsyns besøg, fødevarekontrol, hygiejne tilsyn og legepladstilsyn. Desuden fører Center for Dagtilbud og Uddannelse uanmeldt skærpet tilsyn, hvis der er tegn på/underretninger om alvorlige uhensigtsmæssigheder i institutionens pædagogiske arbejde. Dagtilbuddenes evaluering af den pædagogiske læreplan indgår som en del af det samlede pædagogiske tilsyn.

Tilsyn er en myndighedsopgave

Tilsyn med dagtilbud er en myndighedsopgave fastsat i Dagtilbudslovens §5, og justeret ved Lov om ændring af dagtilbudsloven (Minimumsnormeringer i daginstitutioner og styrket tilsyn med dagtilbud). Tilsynet skal jf. Dagtilbudsloven omhandle det pædagogiske indhold i tilbuddene, samt den måde opgaverne udføres på, herunder at de rammer og eventuelle prioriterede indsatsler.

Byrådet skal fastsætte og offentliggøre rammerne for tilsynet. Rammen for tilsynet i Ishøj Kommune er vedtaget af Børne- og Undervisningsudvalget den 15. december 2020. Rammen for tilsynet vises på side 3. Byrådet skal endvidere offentliggøre en beskrivelse af hvordan tilsynet med det pædagogiske indhold tilrettelægges, herunder bl.a. hvordan kommunen anvender anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg og sikrer uvildighed i tilsynet, hvordan kommunen anvender data, herunder observationer i tilsynet samt processen ved iværksættelse af skærpet tilsyn. Tilsynet beskrives i Ishøj Kommunes tilsynsmodel som præsenteres på side 4 – 21. Tilsynsmodellen tager udgangspunkt i Ishøj Kommunes ramme for tilsynet og lever op til bestemmelserne i Dagtilbudsloven.

Ramme for det pædagogiske tilsyn med dagtilbud i Ishøj Kommune

Vedtaget af Børne- og Undervisningsudvalget den 15. december 2020

Tilsynsramme for det pædagogiske tilsyn i Ishøj Kommune

Det pædagogiske tilsyn i Ishøj Kommune foretages af et tilsynsførende team, bestående af den ledende konsulent i Center for Dagtilbud og Uddannelse (CDU) samt konsulenter fra CDU. Tilsynet foretages i en 2-årig kadence:

- År 1: Et tilsyn med fokus på udvikling af kvaliteten af den pædagogiske praksis i dagtilbuddene
- År 2: Et opfølgingsforløb med fokus på de opmærksomhedspunkter, der fremkom på baggrund af tilsynet samt et uanmeldt besøg med fokus på samme.

Tilsynet understøttes efter behov af dialogmøder med ledelsen og medarbejdere i hvert enkelt dagtilbud. Møderne skal understøtte institutionens arbejde med mål- og handleplan og arbejdet med kvaliteten i den pædagogiske praksis. Dialogmøderne har endvidere til formål at være et rum for sparring og videndeling mellem det enkelte dagtilbud og Center for Dagtilbud og Uddannelse.

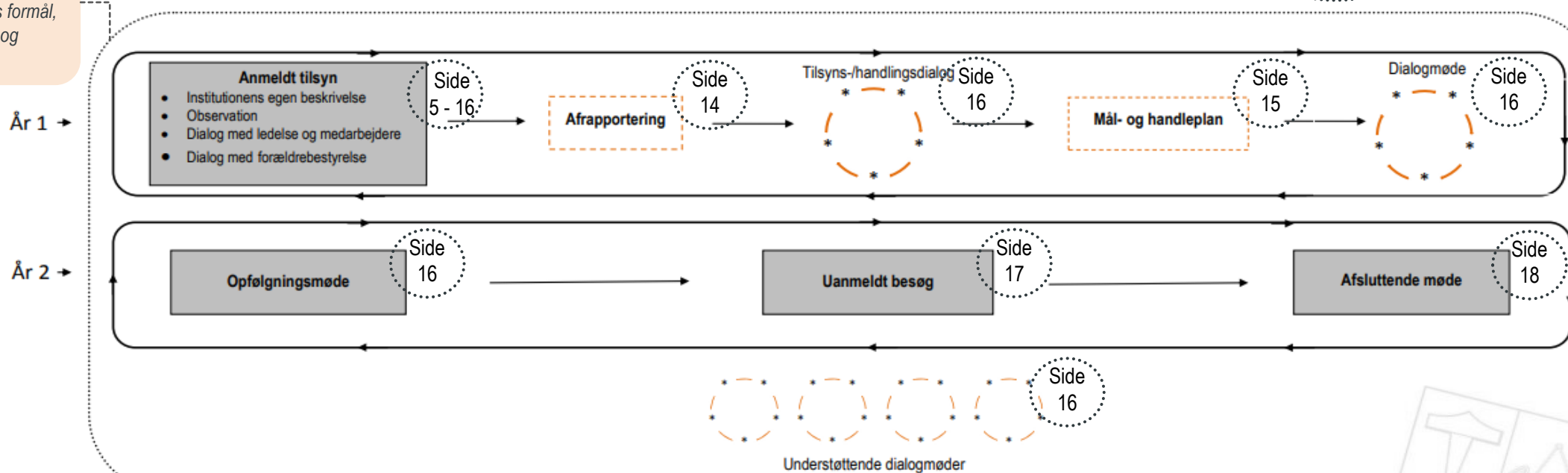
Et kvalificeret tilsyn hele vejen rundt

Udgangspunktet for det pædagogiske tilsyn i Ishøj Kommune er en udviklende og tillidsbaseret tilsynspraksis, der har som formål, at udvikle kvaliteten i den pædagogiske praksis i kommunens dagtilbud. Tilsynet tager afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan (Dagtilbudsloven), samt Ishøj Kommunes strategi for dagtilbudsområdet, herunder de kommunale kvalitetsparametre og understøtter en klar og systematisk tilgang til vurdering af kvaliteten.

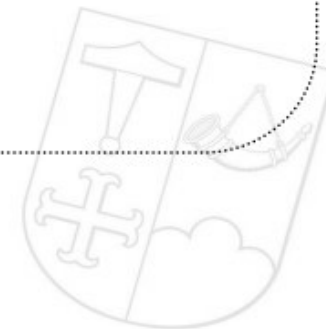
Det pædagogiske tilsyn er en del af det samlede tilsyn med kommunens dagtilbud. Udover det pædagogiske tilsyn består tilsynet også af løbende ledelsestilsyn, data fra kvalitetsrapporten som udgives hvert andet år, økonomisk tilsyn, Arbejdstilsyns besøg, fødevarekontrol, hygiejne tilsyn og legepladstilsyn. Desuden fører Center for Dagtilbud og Uddannelse uanmeldt tilsyn, hvis der er tegn på / underretninger om alvorlige uhensigtsmæssigheder i institutionens pædagogiske arbejde.

Side 21
Om skærpet
tilsyn

Forud for tilsynet
introduceres
dagtilbuddene til
tilsynets formål,
indhold og
metode

Sidehenvisningerne henviser til hvor i nærværende tilsynsmodel udmøntning af de enkelte aktiviteter i rammen beskrives.

TILSYNETS OVERORDNEDE ELEMENTER

Tilsynet understøttes af en klar og systematisk tilgang til dataindsamling og vurdering af kvaliteten. Kvaliteten vurderes på baggrund af **Ishøj Kommunes kvalitetsparametre for dagtilbud** som er fælles for alle dagtilbud, og som tager afsæt i og understøtter det nationale pædagogiske grundlag og den pædagogiske læreplan. Kvalitetsparametrene er blevet til med en bred involvering af pædagoger og ledere og er derfor vores fælles faglige gods og guld.

Tilsynets fokusområder - det der kigges på - udvælges på baggrund af kvalitetsparametrene og den pædagogiske læreplan og ud fra 4 overordnede elementer, som vist i tabellen herunder. De enkelte elementer, deres indhold, dataindsamling og metodiske afsæt gennemgås hver for sig på de følgende sider. For at gøre det lettere at navigere i modellen angives øverst i venstre side - med en lup og nummeret på det tilsynselement der gennemgås - hvilket tilsynselement der gennemgås. F.eks. Markeret gennemgangen af tilsynselement 1 således:

Det skærpede tilsyn beskrives for dig på side 21.

Tilsynets fokusområder består af fire overordnede elementer

Tilsynselement 1

Et fundament af fokusområder der er fælles for alle dagtilbud

Som tager afsæt i kvalitetsparametrene: Samspil og relationer, Pædagogiske læringsmiljøer, Det fysiske rum og pædagogiske materialer, Pædagogiske rutiner og Børns deltagelse og indflydelse.

Gennemgås på side 5 - 8

Tilsynselement 2

Dagtilbuddets egne fokusområder

Dagtilbuddet udvælger selv to fokusområder som vælges ud af de seks læreplanstemaer.

Gennemgås på side 9 - 11

Tilsynselement 3

Dialog med forældrebestyrelserne særligt om forældresamarbejdet

Som en del af tilsynet afholdes et dialogmøde med alle forældrebestyrelser på et samlet møde, hvor der faciliteres en fælles proces med udgangspunkt i kvalitetsparameteret om forældreinddragelse og samarbejde.

Gennemgås på side 12

Tilsynselement 4

Et særligt fokusområde

Tilsynet kan udvælge et aktuelt tema, som politikerne, administrationen eller dagtilbuddene ønsker at sætte fokus på det aktuelle tilsyn. Et tilsyn vil således ikke altid indeholde tilsynselement 4.

Gennemgås på side 13

ET FUNDAMENT AF FOKUSOMRÅDER DER ER FÆLLES FOR ALLE DAGTILBUD

Det fælles fundament af fokusområder indgår i tilsynet hos alle dagtilbud og tager afsæt i kvalitetsparametrene: Samspil og relationer, Pædagogiske læringsmiljøer, Det fysiske rum og pædagogiske materialer, Pædagogiske rutiner og Børns deltagelse og indflydelse. Kvalitetsparametrene, som understøtter det nationale pædagogiske grundlag, er kendt og hænger synligt fremme i alle dagtilbud. De er specifikt udvalgt, fordi de udgør det fundament, der skal være til stede i alt pædagogisk arbejde uanset lærings- og udviklingsområde. Inden for hvert af kvalitetsparametrene er der udvalgt specifikke tegn som tilsynet skal kigge efter. Parametrene/tegnene der kigges efter er indskrevet i redskabet Vurdering af udviklingspotentialer i det pædagogiske arbejde – ”spindelvævet” som vises på side 6 og 7.

De valgte elementer er samtidig et udtryk for en bevidst valgt afgrænsning, da det ikke er muligt at kigge efter alt. Vi er derfor også opmærksom på, at der, når vi foretager en afgrænsning, også er elementer som vi ikke får øje på. Efter hver tilsynsrunde drøfter tilsynet med centerchefen for Dagtilbud og Uddannelse og dagtilbudslederne om der er grundlag for, at redigere det fælles fundament af fokusområder. På den måde sikres at modellen fortsat er dynamisk og at det valgte fundament fortsat er relevant fx i forhold til nyeste forskning.

Tilsynsmetode - dataindsamling af de fælles fokusområder

Tilsynet vedr. de fælles fokusområder foregår gennem nedenstående aktiviteter som supplerer hinanden. Alle aktiviteter i det fælles fundament tager afsæt i redskabet Vurdering af udviklingspotentialer i det pædagogiske arbejde – herefter ”spindelvævet” som er vist på næste side. Redskabet skal sikre systematik og ensartethed i tilsynet. Redskabet er samtidig udviklet efter inspiration fra et lignende værktøj i Hjernen og Hjertets dialogprofil som institutionerne kender og anvender i vurderingen af børnenes udvikling.

1. Inden tilsynet kommer på besøg i dagtilbuddet – selvevaluering

Dagtilbuddets ledelse drøfter med det pædagogiske personale, hvordan de selv vurderer dagtilbuddets kvalitet i arbejdet med fokusområderne på en skala fra 1 – 4 (*skalaerne er beskrevet nærmere på side 7*). Dagtilbuddets egen vurdering tegnes ind i ”spindelvævet”. Udover anvendelsen af ”spindelvævet” har dagtilbuddene metodefrihed i selvvurderingsprocessen, dog således at personalet skal involveres og dagtilbuddene skal kunne begrunde valg af metode. Lederne kan hente hjælp til planlægning af processen i CDU.

2. Tilsynet er på besøg i dagtilbuddet - struktureret observation

Under besøget i dagtilbuddet vil tilsynet observere institutionens praksis på de besluttede fokusområder og parametre/tegn. Observationen foregår som struktureret observation (*metoden er beskrevet på side 8*), hvor tilsynet kigger efter, og vurderer dagtilbuddet på de samme fokusområder og parametre/tegn som dagtilbuddet har vurderet sig selv på og efter den samme skala. Ligesom institutionen tegner tilsynet sin vurdering ind i ”spindelvævet” og supplerer med refleksioner og konkrete observationer inden for hvert af fokusområderne. Der udarbejdes mere detaljerede observationsskemaer for hvert af fokusområderne og de enkelte parametre inder fokusområderne.

3. Maks. en uge efter at tilsynet har været på besøg i – systematiseret dialog

Maks. en uge efter tilsynsbesøget holdes en dialog i dagtilbuddet med dagtilbuddets ledelse og en pædagog fra hvert af de stuer der indgår i tilsynet. Dialogen foregår som en systematiseret dialog (*metoden er beskrevet på side 8*) med udgangspunkt i institutionens egen vurdering og tilsynets vurdering. I dialogen fremlægger institutionen henholdsvis tilsynsmaet deres vurdering og begrundelse herfor – de to vurderinger (”spindelvævet”) holdes op mod hinanden med særligt fokus på at drøfte evt. forskelligheder i vurderingerne. Metoden kan bidrage til at sætte fokus på og udfordre den institutionelle orden – dagtilbuddets selvforståelse og fortælling.

Vurdering af udviklingspotentialer i det pædagogiske arbejde

Fokusområder og parametre/tegn der kigges efter i tilsynet

Skalaerne 1 – 4 er beskrevet nærmere på næste side

Samspil og relationer

- A. Sensitivitet, responsivitet og lydhørhed
- B. Følelsesmæssigt engagement, opmærksomhed, interesse, reflektivt nærvær og respekt
- C. Vedvarende fokuseret fælles tænkning
- D. Stimulering og udvikling af barnets evne til abstrakt tænkning og kritisk refleksion
- E. Anvendelse af åbne spørgsmål, og at der skabes rammer for ligeværdig dialog voksen og barn imellem
- F. Der tage udgangspunkt i barnets zone for nærmeste udvikling, og med særligt blik på børn i udsatte positioner

Det fysiske rum og pædagogiske materiale

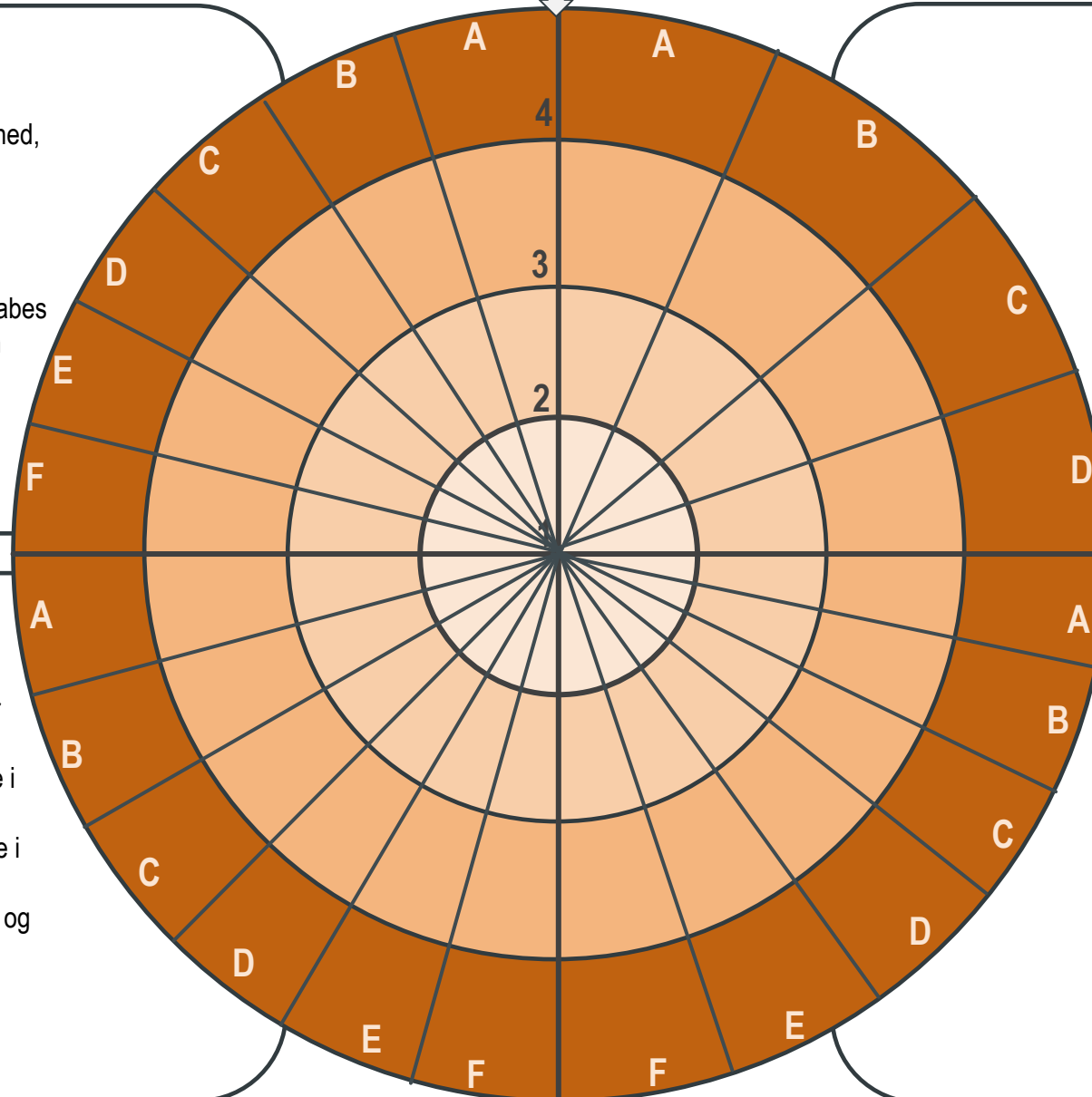
- A. Samspil mellem pædagogiske aktiviteter, rummets indretning (ude og inde) og materialer
- B. Anvendelighed og tilgængelighed
- C. Æstetisk indtryk af læringsrum
- D. Forstyrrelser og støjkilder

Børns deltagelse og indflydelse

- A. Fokus børnenes deltagelsesmuligheder, medbestemmelse og for deltagelse i fællesskaber. Der er fokus på at alle børn har mulighed for at deltage i fællesskabet.
- B. Inviterer børnene til at være aktivt deltagende i demokratiske sammenhænge
- C. Inddrager og giver børnene medbestemmelse i dagens gøremål
- D. Sikrer, at børnene ved, hvad der venter dem, og hvad der forventes af dem
- E. Der er skabt en rytme i hverdagen, der er genkendelig for børnene
- F. Nysgerrighed på børns agenda

Læringsmiljøer og pædagogiske rutiner

- A. Pædagogisk begrunde lege- og læringsmiljøer og materialer
- B. Vekselvirkning ml. vokseninitierede og børneinitierede læringsmiljøer
- C. Læring gennem hele dagen. De pædagogiske rutiners potentiale udnyttes som læringsmiljøer igennem hele dagen
- D. Opdeling af børnene i mindre grupper med afsæt i børnenes zone for nærmeste udvikling
- E. Personalets strukturering i læringsmiljøerne
- F. Mulighed for fordybelse og graden af afbrydelser

1

Vurdering af udviklingspotentialer i det pædagogiske arbejde

Beskrivelse af indikatorer for de fire niveauer

Institutionen har ansvar for at understøtte andre institutioner der har behov for hjælp på området.

Niveau 4: Udmærket/forekommer ofte - næsten hele tiden
Institutionen mestrer fokusområdet i meget høj grad.

Indikatorerne i fokusområdet forekommer ofte/næste hele tiden.

Der er fokus på, hvad der skal til for at mestre fokusområdet i meget høj grad.

Niveau 3: God/forekommer jævnligt

Institutionen mestrer fokusområdet i høj grad.

Indikatorerne i fokusområdet forekommer jævnligt.

Niveau 2: Minimal/forekommer af og til

Institutionen mestrer fokusområdet i nogen eller mindre grad.

Indikatorerne i fokusområdet forekommer af og til.

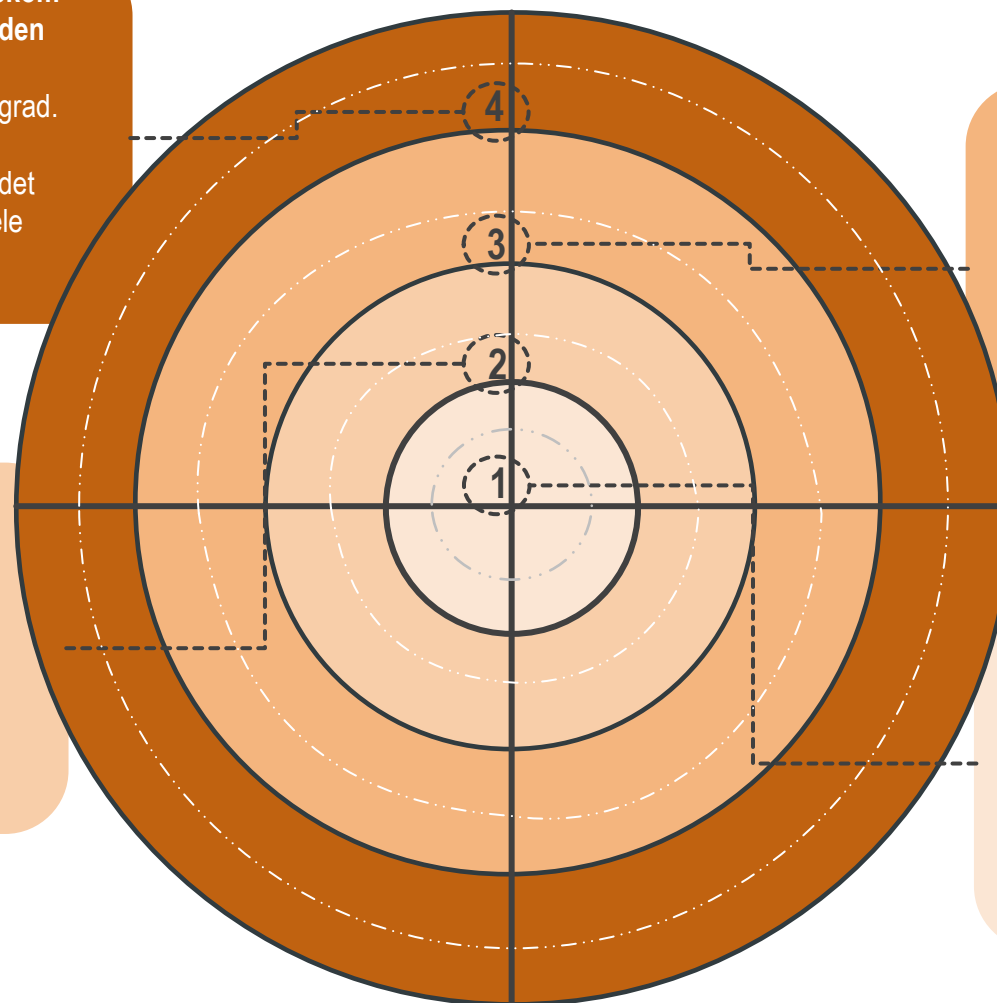
Fokusområdet er et udviklingsområde som institutionen skal have skærpet fokus på at udvikle evt. med behov for understøttelse.

Niveau 1: Utilstrækkelig/forekommer sjældent eller aldrig

Institutionen mestrer kun i lille grad eller slet ikke fokusområdet.

Indikatorerne i fokusområdet forekommer sjældent eller aldrig.

Niveauet er kritisk og der igangsættes en indsats med det samme med understøttelse og skærpet fokus fra tilsynet.

Den stiplede linje — · · — · · svarer til en middelværdi fx hvis det vurderes at fokusområdet mestres til 2½ (imellem god og minimal)

METODER SOM ANVENDES I TILSYNSELEMENT 1

STRUKTURERET OBSERVATION

Under tilsynsbesøget i dagtilbuddet vil tilsynet observere institutionens praksis på de besluttede fokusområder og parametre/tegn (beskrevet på side 6). Observationen foregår som struktureret observation, hvor tilsynet kigger efter, og vurderer dagtilbuddet på de samme fokusområder og parametre/tegn som dagtilbuddet har vurderet sig selv på.

- Observationer er iagttagelser af, hvordan mennesker handler og interagerer i forskellige sammenhænge og situationer på det konkrete tidspunkt og sted, hvor situationen udspiller sig. Observationer giver os derved en mulighed for at kigge ind i hverdagen i den pædagogiske praksis
- Observationerne foregår på en almindelig dag i dagtilbuddet, hvor der observeres på den pædagogiske praksis, så tæt på hverdagen som muligt. Der afsættes en hel dag til observation og der observeres hen over hele dagen dvs. morgen, middag og eftermiddag. Dagen hvor observationen foregår er aftalt på forhånd.

At observationen er struktureret betyder, at

- Observationen foregår efter udvalgte fokusområder og tilhørende parametre/tegn i den pædagogiske praksis. Det betyder at tilsynet i sin observation har et bestemt fokus og kigger efter bestemte tegn. Fokusområderne er kendt på forhånd og er de samme for alle dagtilbud.
- Observationerne foretages ud fra en observationsguide (der har udgangspunkt i fokusområderne, de tilhørende parametre og vurderingskriterier), der hjælper til at holde fokus på de relevante aspekter af den pædagogiske praksis, der skal observeres. Observationsguiden bidrager til at sikre objektivitet i observationen.
- Tilsynet som observerer indtager rollen som iagttager/tilskuer
- Observationen munder ud i en vurdering af kvaliteten på de enkelte fokusområder og parametre. Der vurderes på forudbestemte vurderingskriterier på 4 niveauer (beskrevet på side 7). Vurderingskriterierne er de samme for alle institutioner.

SYSTEMATISERET DIALOG

Maks. en uge efter tilsynsbesøget holdes en dialog i dagtilbuddet med dagtilbuddets ledelse og en pædagog fra hvert af de stuer der indgår i tilsynet. Dato og tidspunkt aftales med lederen af institutionen. Dialogen tager udgangspunkt i henholdsvis institutionens egen vurdering og tilsynets vurdering.

At dialogen er systematiseret betyder, at dialogen følger nedenstående system og rækkefølge som er ens for alle dagtilbud:

1. Lederen fremlægger institutionens vurdering af kvalitet på fokusområderne og de tilhørende parametre. Fremlæggelsen foregår med udgangspunkt i den selvsvurdering institutionen har lavet og som er tegnet ind i "spindelvævet".
2. Tilsynet fremlægger herefter sin vurdering efter samme fremgangsmåde som institutionen
3. I en fælles dialog sættes der fokus på; ligheder og forskelle i vurderingerne samt styrker og svagheder i den vurderede kvalitet

Litteratur:

- Kristiansen, S & Krogstrup H.K (1999). Deltagende observation. Introduktion til en forskningsmetodik. Hans Reitzels forlag

DAGTILBUDETS EGNE FOKUSOMRÅDER

Som en del af tilsynets elementer udvælger hvert dagtilbud to fokusområder ud over de fælles fokusområder, som de ønsker skal indgå i tilsynet. Fokusområderne vælges ud fra de seks læreplanstemaer: Alsidig personlig udvikling, Social udvikling, Kommunikation og sprog, Natur udeliv og science, Kultur, æstetik og fællesskab samt Krop, sanser og bevægelse.

Udvælgelsen sker efter princippet:

- Ét fokusområde som institutionen oplever sig særlig kompetent på, og som dagtilbuddet derfor også har en forpligtelse til at lære fra sig til andre institutioner.
- Ét fokusområde hvor institutionen selv oplever ikke at have opnået den nødvendige kvalitet og som dagtilbuddet har særlig behov for sparring på.

Udvælgelsesmetode med inddragelse af forældrebestyrelsen

Ud fra ovenstående princip vælger forældrebestyrelsen fire fokusområder hvoraf lederen i samarbejde med medarbejderne udvælger de to. På den måde sikres lydhørhed og medbestemmelse til forældrebestyrelsen. Lederen aftaler med bestyrelsesformanden hvordan processen for udvælgelse tilrettelægges. Dagtilbudslederen kan hente hjælp til processen i CDU.

Tilsynsmetode - dataindsamling af de fælles fokusområder

Dataindsamling foregår gennem følgende 3 måder som supplerer hinanden:

1. På baggrund af dialogen med forældrebestyrelse og personalet udarbejder dagtilbudslederen en begrundet beskrivelse af valget af de to specifikke fokusområder.

Dagtilbudslederen beskriver sammen med personalet og ud fra dialogen med forældrebestyrelsen, hvad dagtilbuddet ønsker tilsynets særlige blik på (udpegning evalueringskriterier). Afgrænsningen af hvilke tegn der kigges efter, følger institutionens udpegede evalueringskriterier og kvalitetsparametrene for de ønske områder. For det fokusområde hvor institutionen er særligt kompetent beskriver institutionen endvidere hvad de gerne vil lære fra sig.

Daginstitutionslederen udvælger relevante læringsmiljøer i samarbejdet med de involverede medarbejdere, som tilsynet skal observere.

2. Tilsynet indgår i en deltagende observation (*metoden er beskrevet på side 11*) i læringsmiljøer som institutionslederen har udvalgt i samarbejde med de involverede medarbejdere og med fokus på de elementer som institutionen ønsker at tilsynet kigger på. Tilsynet foregår på samme dag som tilsynselement 1.
3. Semistruktureret dialog/interview (*metoden er beskrevet på side 12*) med medarbejdere og ledere der går i forskerens spor på baggrund af de opstillede evalueringskriterier.

METODER SOM ANVENDES I TILSYNSELEMENT 2

DELTAGENDE OBSERVATION

Udover den strukturerede observation som tilsynet varetager i forbindelse med tilsynselement 1 (de fælles fokusområder), indgår tilsynet indgår i en deltagende observation af læringsmiljøer som institutionslederen har udvalgt i samarbejde med de involverede medarbejdere på baggrund af de to fokusområder, som institutionen selv har valgt at tilsynsteamet skal føre tilsyn med.

- Deltagerobservation er en kvalitativ metode, der bliver brugt til at observere mennesker i deres hverdagsliv.
- Observationen i tilsynselement 2 har fokus på det som dagtilbuddet har ønsker tilsynets særlige blik på jf. beskrivelsen side 9.
- Observationerne foregår på en almindelig dag i dagtilbuddet, hvor der observeres på den pædagogiske praksis, så tæt på hverdagen som muligt. Observationen foregår på samme dag som observationen i forbindelse med tilsynselement 1.

At observationen er deltagende betyder, at

- Tilsynspersonen indgår i en interaktion med det læringsmiljø som institutionen har valgt skal observeres og spiller således en aktiv rolle som deltager i det miljø tilsynspersonen observerer.
- Målet er at observere detaljer af den begivenhed man observerer, så man kan producere en narrativ beskrivelse af det undersøgte fokusområde.
- Deltagerobservationen foregår mere ustruktureret, det vil sige uden en systematisk kodning baseret på et observeringsskema.

Den/de konsulenter fra CDU der varetager tilsynet med institutionens egne fokusområder, kan være de samme som deltager i tilsynet med de fælles fokusområder i tilsynselement 1, men det kan også være en konsulent med særlig ekspertise inden for det/de læreplanstemaer som institutionen ønsker tilsynet skal fokusere på i tilsynselement 1. Det er den ledende konsulent i CDU der sammensætter tilsynsholdet.

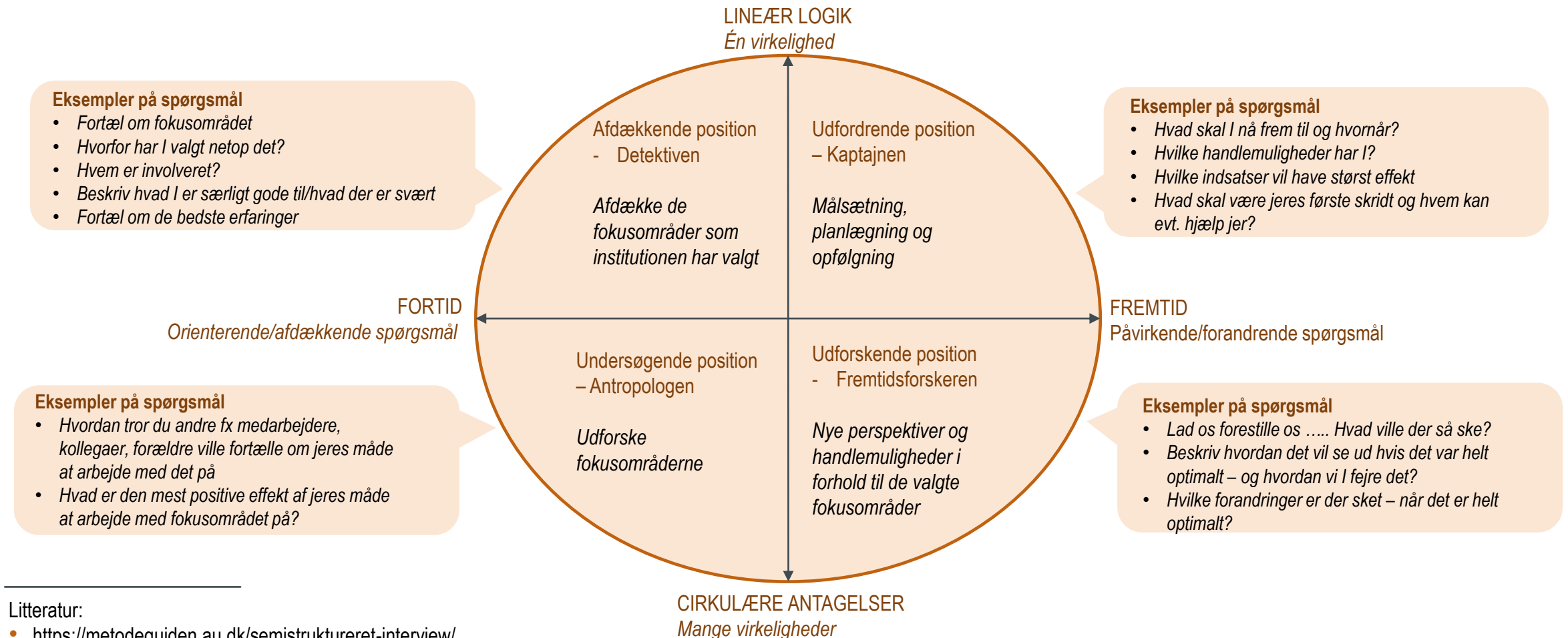
Litteratur:

- Kristiansen, S & Krogstrup H.K (1999). Deltagende observation. Introduktion til en forskningsmetodik. Hans Reitzels forlag

METODER SOM ANVENDES I TILSYNSELEMENT 2

SEMISTRUKTURERET INTERVIEW

Som en del af tilsynet med dagtilbuddets egne fokusområder foretages der et semistruktureret interview/dialog med medarbejdere og ledere. At interviewet er semistruktureret betyder, at tilsynet i interviewet benytter sig af en spørgeguide, men at spørgsmålenes rækkefølge kan variere, og der er mulighed for at stille uddybende spørgsmål. Metoden giver tilsynet en mulighed for at styre interviewet, samtidig med at ledere og medarbejdere frit kan besvare spørgsmålene. Det semistrukturerede interview tager udgangspunkt i nedenstående spørgelandkort som er inspireret af Karl Tomms spørgsmålstyper.

Litteratur:

- <https://metodeguiden.au.dk/semistruktureret-interview/>
- Tomm, K. (1992) Interviewet som intervention III del. Forum

DIALOG MED FORÆLDREBESTYRELSERNE SÆRLIGT OM FORÆLDRESAMARBEJDET

Som en del af tilsynet indgår en dialog med forældrebestyrelserne om forældresamarbejdet med udgangspunkt i kvalitetsparameteret Forældreinddragelse og -samarbejde. Dialogen tilrettelægges som et dialogmøde på ca. to timer der afholdes mellem dagtilbuddenes forældrebestyrelser, dagtilbudslederne, centerchefen for Dagtilbud og uddannelse samt den ledende konsulent.

Formålet er, dels at tage temperaturen på forældresamarbejdet, dels at udveksle idéer til kvalificering af samarbejdet samt hvordan forældrebestyrelserne kan understøtte forældresamarbejdet.

Metode til dataindsamling

Dialogen faciliteres og samles op af centerchefen for Dagtilbud og Uddannelse og den ledende konsulent. Dialogen faciliteres som gruppeproces på tværs af dagtilbuddene med udgangspunkt i kvalitetsparametrene for forældreinddragelse- og samarbejde. Dagtilbudslederne deltager i dialogen

Opsamling

Som en del af processen foretages en opsamling. Centerchefen og den ledende konsulent faciliterer opsamlingen og udarbejder en kort samlet skriftlig opsamling af de temaer der kommer frem under dialogmødet.

Efter mødet sendes opsamlingen til bestyrelsesrepræsentanter og dagtilbudsledere. Dagtilbudslederne i de enkelte dagtilbud tilrettelægger i samarbejde med formanden for forældrebestyrelsen en dialog i dagtilbuddets forældrebestyrelse med henblik på drøftelse af forældresamarbejdet samt udarbejdelse af principper for forældresamarbejdet i dagtilbuddet.

Referatet af dialogen i det enkelte dagtilbud offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside sammen med dagtilbuddets tilsynsrapport (beskrevet på side 15).

ET SÆRLIGT FOKUSOMRÅDE

Som en del af tilsynets elementer kan der udvælges et aktuelt tema som særligt fokusområde. Temaet kan udvælges af politikere, administration og/eller dagtilbudslederne i fællesskab. Det kan fx være et tema hvor administrationen ønsker at undersøge alle dagtilbuddenes eksisterende praksis for at kunne identificere evt. udviklingspotentiale. Formålet med det særlige fokusområde er, at give mulighed for at temaer der er særligt aktuelle/relevante det pågældende år kan indgå i tilsynet. Der vil således ikke ved hvert tilsyn være indeholdt et særligt fokusområde.

Centerchefen for Dagtilbud og Uddannelse har ansvaret for processen for valg af et evt. særligt fokusområde.

Metode til dataindsamling

Den/de metoder der anvendes til dataindsamling under tilsynet afhænger af temaet og kommunikeres til dagtilbuddene forud for tilsynet.

Den første gang der føres tilsyn efter den nye metode vil der ikke indgå et særligt fokusområde.

AFRAPPORTERING

Afrapporteringen på tilsynet vil blive givet i form af en kort rapport indeholdende en kort beskrivelse af tilsynets tilbagemelding på tilsynets elementer, som beskrevet herunder. Rapporten offentliggøres på institutionens hjemmeside.

Tilsynselement 1 afrapporteres ved brug af "spindelvævet" og uddybet med korte forklaringer/observationer samt refleksioner over hvert af de fire hoved fokusområder med tilsynets vurdering af institutionens niveau. Der udvikles en elektronisk udgave af "spindelvævet" til brug for afrapporteringen.

Tilsynet giver som en del af afrapporteringen anbefalinger som angiver en retning for hvor/i hvilken retning det forventes at institutionen udvikler kvaliteten.

Tilsynselement 2 afrapporteres med en beskrivelse af tilsynets oplevelser og refleksioner over de af institutionen valgte fokusområder og evalueringskriterier. Tilsynsteamet giver i forbindelse med afrapporteringen deres refleksion over hvert af temaerne - evt. med konkrete nedslag - som kan inspirere institutionen til at:

- Beskrive deres særlige kompetence inden for det område som institutionen er særlig kompetent på, samt udvikle en proces for hvordan institutionen kan lære fra sig til andre institutioner
- Arbejdet med det valgte fokusområde hvor institutionen gerne vil opnå højere kvalitet

Tilsynselement 3 afrapporteres ikke som en del af den samlede rapport, da elementet behandles i en fælles dialog med forældrebestyrelsesmedlemmer fra alle institutioner, samt i en dialog med forældrebestyrelsen i den enkelte institution. Referatet af dialogen i det enkelte dagtilbud offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside sammen med dagtilbuddets tilsynsrapport.

Tilsynselement 4 afrapporteres ved brug af "spindelvævet" uddybet med korte forklaringer/observationer samt refleksioner over det særlige fokusområde.

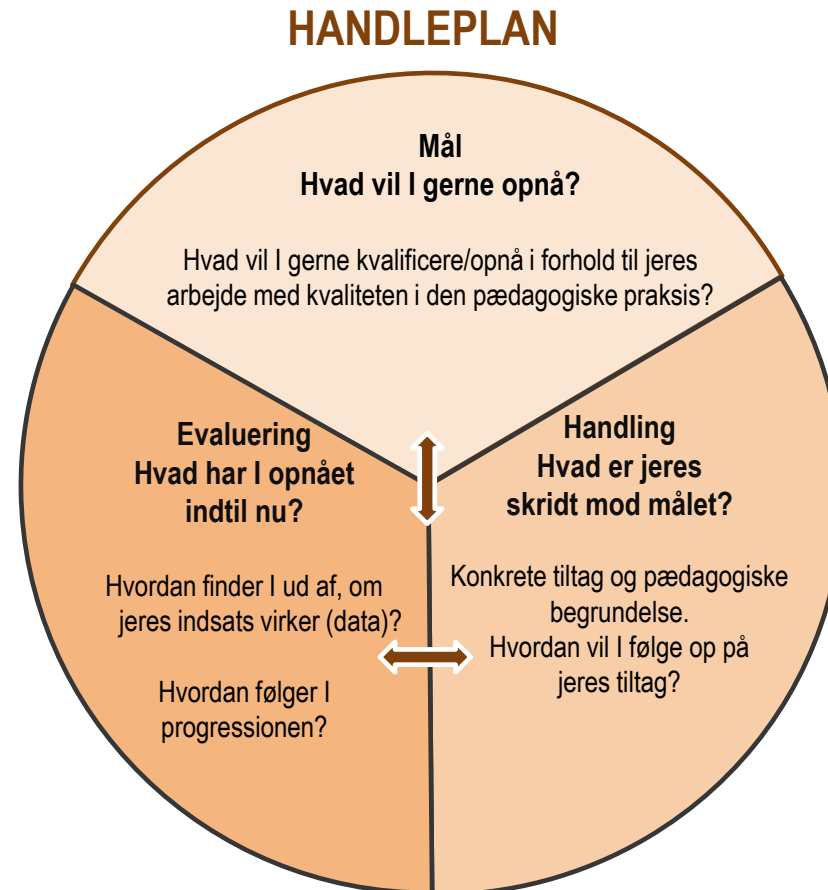
Tilsynsteamet giver i forbindelse med afrapporteringen deres refleksioner over fokusområdet med anbefalinger, som angiver en retning for hvor/i hvilken retning det forventes at institutionen udvikler kvaliteten.

Dagtilbudslederen fremlægger og drøfter afrapporteringen fra tilsynet med dagtilbuddets forældrebestyrelse.

TILSYNS-/HANDLINGSDIALOG OG HANDLEPLAN

På baggrund af tilsynet og tilsynets afrapportering afholdes en tilsyns-/handlingsdialog. I dialogen deltager dagtilbuddets ledelse, den ledende konsulent og centerchefen for Dagtilbud og Uddannelse. På mødet fremlægger tilsynet afrapporteringen og tilsynets opmærksomhedspunkter, refleksioner og anbefalinger. Formålet med handlingsdialogen er, at afklare evt. uklarheder, forventninger til handlinger og opfølgning på tilsynet. Her aftales også om der er udviklings- og indsatsområdet der skal prioriteres frem for andre.

Med afsæt i handlingsdialogen udarbejder dagtilbuddet en handleplan. Handleplanerne udarbejdes efter nedenstående ramme. Rammen er anvendt i forbindelse med tidligere tilsyn og er derfor kendt af lederne. Personalet inddrages i udarbejdelsen af handleplanerne. Herudover er der processuel metodefrihed. Dagtilbuddets arbejde med handleplanen understøttes efter behov af understøttende dialogmøder samt et opfølgingsmøde i starten af tilsynsperiodens andet år.

UNDERSTØTTENDE DIALOGMØDER OG OPFØLGNINGSMØDE

DIALOGMØDER

Som en del af tilsynsrammen etableres en række opfølgende og understøttende dialogmøder.

Det første dialogmøde med dagtilbuddet planlægges efter at institutionen har udarbejdet sin handleplan. På mødet drøftes institutionens handleplan med henblik på at aftale hvordan der følges op på effekt og hvad institutionen evt. har behov for af understøttende dialogmøder og hvordan disse tilrettelægges og hvornår.

Det er dagtilbudslederen der tager initiativ til det første dialogmøde.

På de understøttende dialogmøder skal der være en tæt sammenhæng mellem handleplan, aftale om opfølgning på effekt og institutionens evt. behov for hjælp.

OPFØLGNINGSMØDE

I starten af tilsynsforløbets andet år afholdes et opfølgingsmøde. I mødet deltager den ledende konsulent og institutionernes ledelse. Det er den ledende konsulent som tager initiativ til mødet.

Opfølgingsmødet har til formål at følge op på institutionens arbejde med handleplanen og tilsynets anbefalinger, herunder hvor langt de er kommet, hvad der går godt, hvad der går mindre godt, hvilke barrierer man er stødt på, og hvor institutionen vurderer at være på vej til mod det ønskede niveau af kvalitet og hvor de evt. ikke er.

Opfølgingsmødet bidrager på den måde også til en vurdering af hvad tilsynet særligt bør have fokus på det uanmeldte besøg.

UANMELDT BESØG

Det uanmeldte besøg ligger, som det er illustreret i tilsynsrammen på side 3 ca. 1½ år efter det anmeldte tilsyn, og er, som titlen angiver uanmeldt. Det betyder, at institutionen ikke ved hvornår tilsynet præcis kommer på besøg.

Det uanmeldte besøg har til formål at vurdere progressionen i den pædagogiske kvalitet og i institutionens arbejde med det anmeldte tilsyns anbefalinger og institutionens handleplan. Det uanmeldte besøg fungerer således som en del af opfølgningen på at udvikle kvaliteten i den pædagogiske praksis i institutionen.

Det uanmeldte besøg tager udgangspunkt i det fælles fundament af fokusområder (tilsynselement 1) der også anvendes i det anmeldte tilsyn. Parametrene/tegnene der kigges efter på det uanmeldte besøg er de samme som på det anmeldte tilsyns element 1, men med særligt afsæt i de udfordringer indenfor fokusområderne, som tilsynet så under det anmeldte besøg og som blev drøftet med institutionen på opfølgningsmødet (*opfølgningsmødet er beskrevet på side 17*). Det betyder at scoringerne inden for kvalitetsniveau 1 – 4 (*jf. kvalitetsniveauerne 1 – 4 beskrevet på side 7*) som dagtilbuddet fik ved det anmeldte tilsyn, danner afsæt for de specifikke tegn som tilsynet kigger efter i det uanmeldte besøg, hvor elementer scoret med niveau 1 - 2 vil være få særlig opmærksomhed.

Tilsynsmetode

Det uanmeldte besøg foregår, ligesom ved tilsynselement 1 på det anmeldte tilsyn som en **struktureret observation**, hvor tilsynet kigger efter de udvalgte tegn. Under og efter observationen vurderer tilsynet kvaliteten i arbejdet med fokusområderne på de valgte parametre på en skala fra 1 – 4 og vurderingen tegnes ind i "spindelvævet" og suppleres af tilsynets refleksioner, særligt med fokus på den progression i kvaliteten (op eller ned) som tilsynet har observeret. Tilsynets vurdering efter det uanmeldte besøg drøftes med institutionens leder på det afsluttende møde, som beskrives på side 19.

Der anvendes de samme detaljerede observationsskemaer som blev anvendt i det anmeldte tilsyn.

Det uanmeldte besøg afrapporteres mundtlig i en dialog med dagtilbudslederen. Der udarbejdes ikke en særskilt skriftlig rapport fra det uanmeldte besøg, men spindelvævet fra det uanmeldte besøg skrives efterfølgende ind i den samlede rapport med en kort kommentar fra den tilsynsførende. Den tilrettede rapport offentliggøres på hjemmesiden og erstatter den rapport der tidligere er offentliggjort.

DET AFSLUTTENDE MØDE

Tilsynet afsluttes med et afsluttende møde på ca. to timer. Mødet afholdes ca. 2 år efter (inden der er gået to år) det anmeldte tilsyn og ca. ½ år efter det uanmeldte besøg

På mødet deltager institutionens ledelse, den ledende konsulent og centerchefen for Dagtilbud og Uddannelse. Den ledende konsulent aftaler mødetidspunktet med institutionens leder.

Inden mødet

Forud for det afsluttende møde drøfter dagtilbuddets ledelse med det pædagogiske personale hvordan de nu ca. 2 år efter det anmeldte tilsyn vurderer:

- Dagtilbuddets kvalitet i arbejdet med fokusområderne fra tilsynselement 1. Dagtilbuddets egen vurderingen tegnes ind i "spindelvævet" på samme måde som ved indledningen til det anmeldte besøg. På den måde kan institutionens første selvevaluering og tilsynets vurderinger sammenlignes med institutionens afsluttende selvevaluering. Det giver mulighed for, at vurdere dagtilbuddets progression.
- Progressionen i arbejdet med institutionens egne fokusområder
- Ledelsen evaluerer endvidere hvordan det er gået med arbejdet med tilsynets anbefalinger og handleplan (procesevaluering) med udgangspunkt i metoden + og ▲ (metoden er beskrevet på side 19).

Det afsluttende møde

Det afsluttende møde foregår som en systematiseret dialog. At dialogen er systematiseret betyder, at dialogen følger et bestemt system som er ens for alle institutioner:

1. Dagtilbuddets ledelse fremlægger indledningsvist hvordan de har arbejdet med tilsynets anbefalinger og handleplanen, hvordan der har været fulgt op og deres evaluering af processen (+ og ▲)
2. Dagtilbuddets ledelse fremlægger deres vurdering af progressionen i institutionens egne fokusområder (tilsynselement 2), samt hvordan der arbejdes videre med at styrke kvaliteten.
3. Dagtilbuddets ledelse fremlægger ved brug af "spindelvævet" hvordan de nu vurderer institutionens kvalitet i arbejdet med fokusområderne i tilsynselement 1, samt hvordan der arbejdes videre med at styrke kvaliteten.
4. På baggrund af ledelsens fremlæggelse holdes en dialog om tilsynet og de videre perspektiver, samt om der er elementer som dagtilbudsledelsen anbefaler at tilsynet skal have fokus på ved næste tilsynsrunde.

Selvevalueringen – "spindelvævet" – som udarbejdes i forbindelse med det afsluttende møde anvendes i den nye tilsynsrundes anmeldte tilsyn.

METODE TIL PROCESSEVALUERING

(jf. beskrivelse af det afsluttende besøg side 18)

INDSATS Fx arbejdet med et af tilsynets anbefalinger/et punkt i institutionens handleplan	+ Positive erfaringer – hvad har fungeret godt og hvorfor	▲ Hvad vil vi ændre på og hvordan

SÆRLIGT OM DAGPLEJEN

Daginstitutioner og dagpleje er to forskellige typer af tilbud til børn, hvor dagplejen er kendetegnet ved, at den enkelte dagplejer som udgangspunkt arbejder alene, ligesom uddannelsesniveaulet typisk er lavere i dagplejen end i daginstitutioner. Dagplejere har derfor ikke på samme måde som personalet i daginstitutioner mulighed for løbende og daglig faglig sparring med kolleger om børnene. Af den årsag er en løbende dialog og sparring mellem den enkelte dagplejer, den pædagogfaglige leder i dagplejen og dagplejelederen både i dagplejerens hjem og når dagplejerne er sammen i dagplejehuset. Den løbende dialog og sparring i dagplejen vil ligge ud over kommunens tilsyn med dagplejen.

Af ovenstående årsager tilsynet med det pædagogiske indhold med dagplejen skulle organiseres og tilrettelægges på en måde, så det afspejler vilkårene i dagplejen.

Som udgangspunkt benyttes den samme ramme og den samme tilsynsmetode i dagplejen som benyttes på institutionerne, dog tilpasset dagplejens særlige vilkår og uddannelsesniveau. Det betyder bl.a. at tilsynet foregår i dagplejehuset en dag hvor dagplejerne er i huset sammen med børnene.

UANMELDT SKÆRPET TILSYN

Jf. Dagtilbudsloven skal kommunen iværksætte et skærpet tilsyn hvis der viser sig bekymrende forhold i dagtilbuddet, der kræver nærmere undersøgelse og yderligere indsats. Formålet med at iværksætte et skærpet tilsyn er, at der fra kommunens side bliver fulgt op og sættes opfølgende tiltag i gang i dagtilbuddet. Formålet er videre, at der fra kommunens og dagtilbuddets side bliver taget hånd om bekymrende forhold, og at der bliver arbejdet fokuseret med at rette op på forholdene og udvikle den pædagogiske kvalitet.

Kommunen skal beskrive, hvad der konkret finder sted, når en kommune beslutter at føre et skærpet tilsyn med et dagtilbud så der er gennemsigtighed i forhold til, hvad der sættes i værk, og hvordan der følges op. Der kan være forskellige forhold i det enkelte dagtilbud, der betyder, at kommunen vurderer, at det er nødvendigt at iværksætte et skærpet tilsyn. Det kan f.eks. være på baggrund af flere på hinanden følgende forældreklager, henvendelser fra fagpersoner om bekymrende forhold, eller andre indikationer på, at der er bekymrende forhold i dagtilbuddet. Det skærpede tilsyn vil være uanmeldt og tager udgangspunkt i de forhold som er anledningen til tilsynet.

Den ledende konsulent i Center for Dagtilbud og Uddannelse er ansvarlig for gennemførelse af tilsynet og sammensætter tilsynsholdet. Forud for det skærpede tilsyn sikres det, at daginstitutionslederen som har ansvaret for kvaliteten af dagtilbuddet, og for medarbejdernes arbejdsmiljø er på arbejde den dag hvor tilsynet gennemføres.

Indhold i det skærpede tilsyn:

1. Tilsynet indledes med en samtale med dagtilbudslederen, hvor den ledende konsulent orienterer om baggrunden for det skærpede tilsyn og taler med dagtilbudslederen om hvordan vedkommende skal forholde sig under selve tilsynet. Den ledende konsulent orienterer dagtilbudslederen om, hvem der deltager i tilsynet og hvor på institutionen tilsynet vil foregå.
2. Dagtilbudslederen orienterer sammen med den ledende konsulent personalet som er i de grupper/pædagogiske læringsmiljøer hvor tilsynet foretages, om at tilsynet er på besøg og vil foretage observationer af det pædagogiske arbejde.
3. Tilsynet observerer den pædagogiske praksis med fokus på de elementer som det skærpede tilsyn omhandler. Observationen foregår efter samme metode som i tilsynselement 1. Det skal bemærkes, at det er særdeles forstyrrende for såvel personale som børn at blive observeret under skærpede omstændigheder og at observationen derfor bør holdes på et minimum.
4. Efter observationen foretages en systematiseret dialog med ledelsen af dagtilbuddet efter metoden beskrevet under tilsynselement 1. Den systematiserede dialog foretages så vidt det overhovedet er muligt samme dag, dels med henblik på at kunne iværksætte en hurtig indsats dersom det er nødvendigt, dels af hensyn til dagtilbudslederens og personalets arbejdsmiljø.
5. Der udarbejdes en afrapportering af det skærpede tilsyn efter samme metode som ved tilsynselement 1, men begrænset til de elementer som tilsynet føres på grundlag af og uden institutionens selvevaluering. Den ledende konsulent gennemgår afrapporteringen med centerchefen for Dagtilbud og Uddannelse, som vurderer om der er behov for et skærpet ledelsesfokus. Såfremt det vurderes at der er behov for en særlig ledelsesmæssig indsats som følge af det skærpede tilsyns tilbagemeldinger varetages denne af centerchefen.
6. Hvis tilsynet peger på elementer der kræver særlig handling udarbejder den ledende konsulent i samarbejde med dagtilbudslederen og i dialog med forældrebestyrelsen en handleplan. Handleplanen udarbejdes efter samme metode som den handleplan der udarbejdes i det ordinære tilsyn.
7. Opfølgningen på det skærpede tilsyn sker i dialogmøder og efter samme metode som i det ordinære tilsyn, evt. intensiveret hvis den ledende konsulent og/eller den ledende konsulent finder behov herfor.

Afrapportering og offentliggørelse

Spindelvævet som udarbejdes under det skærpede tilsyn offentliggøres med en tilsynets bemærkninger på dagtilbuddets hjemmeside sammen med handleplanen.

LITTERATUR

- Cecchin, G et al. (2012). Uærbødighed og fordomme Forlaget Mindspace
- <https://metodeguiden.au.dk/semistruktureret-interview/>
- Kristiansen, S & Krogstrup H.K (1999). Deltagende observation. Introduktion til en forskningsmetodik. Hans Reitzels forlag
- Tomm, K. (1992) Interviewet som intervention III del. Forum